

Psichiatrijos klinika

PSICHIATRIJOS GRUPĖ

PSICHODELINIŲ MEDŽIAGŲ POVEIKIS KŪNO ĮVAIZDŽIO SUVOKIMUI IR VALGYMO SUTRIKIMAMS

Autorė. Laura VAIČIŪTĖ, VI kursas.

Vadovas. Lekt. Laurynas BUKELSKIS, VU MF Klinikinės medicinos institutas, Psichiatrijos klinika.

Tikslas. Įvertinti psichodelinių medžiagų galimą poveikį kūno įvaizdžio suvokimui ir valgymo sutrikimams, remiantis moksline literatūra.

Metodai. Literatūros apžvalgai naudotos PubMed (MEDLINE) ir Google Scholar duomenų bazės, ieškant anglų kalba publikuotų 2021-2026 m. straipsnių pagal raktinius žodžius „psychedelics“, „anorexia nervosa“, „bulimia nervosa“, „psilocybin“ ir „eating disorders“. Į apžvalgą įtraukti tyrimai, kuriuose dalyvavo 18 metų ir vyresni tiriamieji, nagrinėję psichodelikų taikymą kūno įvaizdžio ir valgymo sutrikimų kontekste. Straipsnių tinkamumas vertintas pagal pavadinimus ir santraukas, taikant iš anksto nustatytus atrankos kriterijus. Iš viso identifikuotos 9948 publikacijos, o po automatizuotos ir rankinės atrankos galutinei analizei atrinkti 4 straipsniai.

Rezultatai. Analizuoti keturi tyrimai: du ankstyvosios fazės klinikiniai psilocibino tyrimai, vienas kokybinis ajahuaskos tyrimas ir vienas didelės imties apklausos tyrimas. Imtys svyravo nuo 10 iki 5247 dalyvių ir apėmė nervinę anoreksiją, nervinę bulimiją, persivalgyimo sutrikimą ir kūno dismorfinį sutrikimą. Psilocibinas, taikytas kartu su psichologiniu palaikymu, pasižymėjo priimtiniu saugumo ir toleravimo profiliu, o daliai pacientų nustatytas kliniškai reikšmingas nerimo, kūno įvaizdžio distreso ir obsesinių minčių sumažėjimas, nors somatiniai rodikliai reikšmingai nekito. Kokybiniai ir apklausos duomenys siejo psichodelines patirtis su sumažėjusiais simptomais, didesniu savęs priėmimu ir pagerėjusia psichologine savijauta.

Išvados. Iki šiol šioje srityje publikuota nedaug tyrimų, o jų struktūroje vyrauja mažų imčių ankstyvosios fazės klinikiniai, kokybiniai ir apklausų pobūdžio tyrimai, todėl esami duomenys neleidžia daryti tvirtų apibendrinimų. Nors psilocibino ir ajahuaskos vartojimas siejamas su psichologinių simptomų ir kūno įvaizdžio distreso sumažėjimu, reikšmingo poveikio somatiniams rodikliams nenustatyta. Psichodelinės medžiagos šiuo metu negali būti laikomos įrodymais pagrįsta gydymo alternatyva ir turėtų būti taikomos tik kontroliuojamų klinikinių tyrimų kontekste. Būtinai didesnės imties randomizuoti, placebo kontroliuojami tyrimai su ilgesne stebėseną.

Raktažodžiai. Psichodelinės medžiagos; psilocibinas; ajahuaska; valgymo sutrikimai; kūno įvaizdis.